

Zo veel Nederlanders, zo veel meningen

Marc Teunis

Sinds 1992 woon ik al in de omgeving van Utrecht, maar het afgelopen jaar lijkt het wel heel gortig met de autobranden. Tussen 25 december en 31 december 2017 zijn er zo'n 30 auto's in de stad Utrecht alleen al, in vlammen opgegaan (1). Dat brengt het totaal aan autobranden voor Utrecht op 34 in 2017, aldus RTV Utrecht. Voor ons hele land zijn dat er het afgelopen anderhalf jaar ongeveer 8000.

Sinds mijn studie, en eigenlijk ook al daarvoor, kijk ik 's morgens voordat ik naar mijn werk ga naar het nieuws op TV. Even de laatste weetjes en natuurlijk het weer kijken om te weten of ik een regenbroek aan moet doen (ik heb geen auto). Steeds vaker echter, wordt er tijdens het nieuws gebruik gemaakt van 'straatjournalisme'. Een gewone Nederlander -vraag me niet wie dat is, dat weet Sybrand van Haersma Buma veel beter- wordt ondervraagd door een journalist. Op een toepasselijke plek: op straat, in de kantine van de lokale voetbalclub, of voor een plantenbak bij het winkelcentrum. De gewone Nederlander reageert op vragen aangaande een actueel nieuwsitem: 'Autobranden in Utrecht', 'Nederlands Voetbal' of 'Vaccinatie op het kinderdagverblijf'.

De gewone Nederlander geeft gewoon zijn mening, zonder nuances, zonder referenties, zonder enige vorm van peer-review of aantoonbare autoriteit. Er worden beweringen gedaan alsof het feitelijkheden betreft. Gewoon, op het Nederlandse nieuws, waar ik al zo'n 30 jaar naar kijk. Maar wat doet het er eigenlijk toe, die mening van die gewone Nederlander? De nieuwsredactie vindt het blijkbaar belangrijk om te laten horen wat de gewone Nederlander voor mening heeft over 'het Vuurwerkverbod' of 'de Restauratie van de Gouden Koets'. Deze meningen vormen ons. We zijn gewend geraakt aan meningen, op Twitter, Facebook, Insta- >>

gram, Blogs, Vlogs en YouTube kanalen. Veel publieke figuren doen mee aan deze trend, met de hoogste baas van Amerika voorop, met de verspreiding van Twitter berichten over fake-news. Of nieuws fake is of niet lijkt voor iedereen steeds moeilijker vast te stellen.

In de wetenschap hebben we dat eigenlijk best goed geregeld. Met al zijn beperkingen en nadelen hebben we het systeem van peer-review. Dit systeem waarborgt (tot op zekere hoogte dus) dat wetenschappelijk nieuws geen fake-news is. Excessen en fraude daargelaten, natuurlijk. Een wetenschappelijke publicatie kost tijd. Een gedegen journalistieke uiting zou dat ook moeten kosten. Tijd die blijkbaar de nieuwsredactie niet neemt, krijgt of heeft. Binnen de wetenschap hebben we het dus prima voor elkaar zou je zeggen. Maar hoe zit het eigenlijk met de communicatie tussen wetenschappers en de gewone Nederlander? Dat kan nog een stuk beter. Professor en Wiskundemeisje, dr. Ionica Smeets, Hoogleraar aan de Universiteit Leiden en hoofd van de afdeling 'Science Communication and Society' doet er onderzoek naar. Samen met auteurs Drs. J. Schat *et al.*, 2018 (2) publiceerde zij hierover in het Nederlandse Tijdschrift voor Geneeskunde. Het blijkt dat berichten over doorbraken in de gezondheidszorg vaak door de media en in persberichten worden overdreven. Werk aan de winkel dus voor de media die hierover berichten en de wetenschappers en communicatieafdelingen van onderzoeksinstituten, om hier de gepaste nuances in te blijven aanbrengen en gedegen journalistiek onderzoek te doen.

Maar ik begrijp het ook wel weer, in de waan van de dag en de eenvoud waarmee informatie kan worden gevonden bega ik ook zelf wel eens die misstap. Niets van wat in deze column staat is peer-reviewed en meestal is het ook maar gewoon een mening. Ook ik word beïnvloed door signalen uit mijn omgeving en de mening van de gewone Nederlander of de Wetenschapper op het nieuws: het blijkt namelijk wel mee te vallen met die autobranden in 2017 in Utrecht. In 2016 waren het er bijna twee keer zo veel, aldus de media!

Referenties:

- 1 <https://nieuws.nl/algemeen/20171231/weer-autobranden-in-utrecht-veen-en-elders/>
- 2 Schat *et al.*; Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde. 2018;162:D1936

